

A VÖRÖS POSTAKOCSI

Negyedszázada nyitotta meg kapuit a veszprémi Petőfi Színház. A jubileumi évad első bemutatója Krúdy Gyula A vörös postakocsijának színpadi változata Kapás Dezső színrevitelében. Képeinken: Pásztor Edina Szoboszlay Sándorral (balra), illetve Szakácsi Sándorral (jobbra) ● Jelenet az előadásból, az előtérben Dobos Ildikó ● Fotó: Sipos Géza (Kritikánk a 4. oldalon)

A VÖRÖS POSTAKOCSI

Ritka kegye a művészi sorsnak, ha egy rendezőnek alkotói útja során megadatik, hogy kedvelt drámájához visszatérjen. Ezek, netán évtizedek múltán újratelezhetőek. Egykori elképzelését megőrizve, esetleg felülvizsgálva, hozzátevével tapasztalatait újratelemte színpadon azt a játékokat, amely meghatározója a rendezői pályának. Ritka örömteli pillanat, ha ilyenkor valóban a rendezői gondolkodás- és látásmód, a színpadi világ gazdagodásával találkozunk. S annál fájdalmasabb, ha az önméltóság megcsontosodott vállalkozásával. Sajnos, az újrendezések többsége, tisztelet a kevés kivételnek, ez utóbbiról árulkodik: az újragondolás hiányáról, s a lényegileg másfajta környezetben, másfajta közösségben a rendezőileg beidegződött, már-már reflexszerű elképzelések működéséről. Vajon elegendő-e mindez instrukcióként azoknak a színészeknek, akik ezúttal először játsszák a szerepeket, és elegendő-e azoknak a nézőknek, életkortól függetlenül, akik először találkoznak a művel?

Lassan két évtizede annak, hogy a Vígszínház akkor fiatal rendezője, *Kapás Dezső* A vörös postakocsi, *Krúdy Gyula* színpadi játékát az író más írásaiból kölcsönözött részletekkel, motívumokkal gazdagítva színre állította. Fél évszázad késését igyekezett egy csapásra jóvátenni az emlékezetes előadás, amely na bizonyára hagyott is hiányérzetet, mégis közelebb állt az igazi Krúdyhoz, mint azok A vörös postakocsi-próbálkozások, melyeknek utóbb lehettünk, lehetünk tanúi. Mert A vörös postakocsi, amelyet egykor a Nemzeti Színház igazgatója, *Ambrus Zoltán* elutasított, a vígszínházi premier után föl-föltűnni látszik az ország különböző színházaiban, ezúttal a veszprémi Petőfi Színház előadásában.

Kapás Dezső igaz és őszinte hittel-szeretettel kötődik A vörös postakocsihoz, ahogy annak idején Krúdy vallott róla: „A vörös postakocsi ifjúkori emlék, mint valami szerelem.” Szerelem. Milyen nehéz jól szeretni, mennyire nem szabad túl szeretni! Erről beszél a színpadi játék, s erről árulkodik az előadás, a megvalósítás mi-kéntje is. Kapás Dezső rendezése, ha úgy tetszik, mostani rendezése eljutott a *túlszeretés* állapotába,

amelyet már nehezen visel el a Krúdy nevezte „*hervadó, törékeny virág*”. Ebben a rendezői állapotban már úgy tetszik, nincsenek új ideák, csak manírok, nincsenek szépségek, csak szépelgések, hiányzik a groteszk humor, líra és ironia ellenpontozása, amelynek fölfedezésétől vált Krúdy igazán élvezhetővé. S híján van annak a tűnékeny lebegésnek, amely a reális és irreális kényes egyensúlyát, varázslatos meséjét teremti meg az író világában.

A veszprémi előadás színpadát gondosan kidolgozott falevelek borította ágak keretezik. Minden egyes levéldarab kontúrja valóság-hű, miként a háttérben a Balaton visszacsillogó vizekre is igazi kíván lenni. *Menczel Róbert* naturalizmust mutató munkája a látványban nem óhajt tudomást venni a játék különös szürrealista álmokképeinek tűnékeny varázsáról. Pontos képeket, helyszíneket ad ahelyett, hogy a fantáziára bízna, földöntúlivá s ily módon krúdyosan álomszerűvé változtatná a világot, ahol Esztella, Alvinczi Eduárd és Rezeda Kázmér története játszódik. Tényeket közöl ahelyett, hogy színekkel, fényekkel, árnyalatokkal igazítana el. Mi sem természetesebb tehát, mint hogy ezen a színpadon az Alvinczi-ház ebédjére terítő huszáros viseletű személyzet is kezét háta mögé szoritva peckesen masírozik, mintha csak egy népszínműből szabadultak volna véletlenül A vörös postakocsi előadásába.

Véletlenül, mert azért vannak ennek a produkciónak tisztán kidolgozott, szép képei is. Az első két felvonás nehézkes, hosszadalmas, túlrendezett és túlkoreografált jelenetsorai után — melyben még a fűredi Anna-bál álmokképe s benne Rezeda szárnyalása, a virágok kétségbeesett arcai és az égi szerelem vágya sem képes a földöntúli lebegésre — a második rész két felvonásában mintha magára találna az előadás. Alvinczi és Steinné ironikus, komoly dialógusa a nyilvánosházban a walesi herceg étvágyáról és emésztéséről, utóbb a végre megteremtett varázslat az utolsó kép fájdalmas búcsújában. Kapás Dezső és színészei e két jelenetben képesek valamit megteremtetni A vörös postakocsi sajátos atmoszférájából.

A Krúdy-világ jellegzetes hősei: a régi nemesi há-

zak tradícióit őrző és nosztalgikusan ápoló Alvinczi Eduárd, a nyughatatlan és viharos lelkületű Rezeda Kázmér, a kettejük közt ijedten rebbenő Esztella, a nyilvánosház finom és előkelő nagyszasszonya, s mind a többiek sápadtan, halvány vonásokkal jelennek meg a veszprémi előadásban. S egyenként: *Szoboszlay Sándor* (Alvinczi), *Pásztor Edina* (Esztella), *Szakácsi Sándor* (Rezeda), *Dobos Ildikó* (Steinné), *Bencze Ferenc* (Unghonberky úr) hiába tesznek meg mindent a szerep megjelenítése érdekében, hiába a bölcs nyugalom, a riadt pillan-

tás, a belső nyugtalanság, a harsány életkedv, együttesen mégsem képesek megteremtteni azt a lírát, ami A vörös postakocsi drámai sajátja. Több a szerepformálásból kialakuló teljesítményekben a melodramatikai realizmus, mint a színekből, hangulatokból, érzelmekből kibontakozó furcsa, megemelt, asszociációra épülő, építhető emlékezés.

„Hervadó, törékeny virág” A vörös postakocsi. És az erőszakos szereiet, lett legyen az bármily finom is, tovább hervasztja.

Róna Katalin